

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Анна Жукова**, 1989 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2011 році Львівський національний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Українська мова та література», працює на посаді науково-педагогічного працівника кафедри іноземних мов та військового перекладу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного Міністерства оборони України, м. Львів, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, від 01.05.2024 року № 634, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Наталії Мачинської**, доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів

Рецензентів –

Наталії Микитенко, доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів

Олени Квас, доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів

Офіційних опонентів –

Лариси Сергєєвої, доктора педагогічних наук, професора, завідувачки кафедри професійної та вищої освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, м. Київ

Ніни Слюсаренко, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені

професора Є. Петухова Херсонського державного університету Міністерства освіти і науки України, м. Херсон,

на засіданні «04» липня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань Освіта/Педагогіка **Анні Жуковій** на підставі публічного захисту дисертації «**Формування лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортних технологій**» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Володимир Сулим**, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені Івана Франка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який за змістом, рівнем наукової новизни, теоретичним й практичним значенням результатів, кількістю наукових публікацій відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами).

Дисертація Анни Жукової є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності, у якій запропоновано та науково обґрунтовано авторський підхід до формування та розвитку лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортних технологій, а отримані результати мають істотне значення для галузі знань Освіта/Педагогіка.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше розроблено модель формування лідерських компетентностей майбутніх фахівців у сфері транспортних технологій, що інтегрує основні характеристики процесу, зокрема: цілі, завдання, підходи, зміст, форми, методи, засоби, результат, спрямовані на підвищення рівня сформованості лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортної галузі. Модель спроектовано на процес підготовки цих фахівців, покликаний донести до здобувачів освіти суть лідерства, його роль та значення у сучасному світі, особливо у професійній сфері, пояснити сутність фундаментальних трансформацій, що переживають сучасні організації та їхні лідери, обґрунтувати головні причини невдач сучасних лідерів у світлі нової цивілізаційної парадигми та ін. Встановлено організаційно-змістові особливості формування лідерських компетентностей саме майбутніх фахівців транспортних технологій, здійснено аналіз галузевого стандарту, охарактеризовано

факультатив, спецкурс та тренінг як способи формування лідерських компетентностей. У роботі удосконалено критеріальне оцінювання рівня сформованості лідерських компетентностей, запропоновано комплексний аналіз мотиваційного потенціалу, когнітивно-операційних здібностей та індивідуально-характерологічних чинників. Уточнено сутність і структуру лідерських компетентностей майбутніх фахівців транспортних технологій.

Практичне значення дослідження полягає в удосконаленні методів та засобів розвитку лідерства майбутніх фахівців, які можуть використовуватися закладами фахової передвищої освіти при розвитку лідерських компетентностей студентів. У рамках дослідження запропоновано факультативний спецкурс «Школа лідерства», розроблений з урахуванням ефективних підходів із застосуванням інтерактивних методів навчання. Розроблено та впроваджено в освітній процес комплекс інноваційних вправ і завдань, використаних у факультативному спецкурсі «Школа лідерства» для студентів спеціальності «275 Транспортні технології (за видами)».

Здобувачка має 31 наукову публікацію за темою дисертації, з них 10 статей (з яких 9 одноосібних) у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, в тому числі 1 (одна) стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus:

1. Жукова А. Компетенції. Лідерська компетенція. Наукові інновації та передові технології. Серія : Державне управління; Серія : Право; Серія : Економіка; Серія : Психологія; Серія : Педагогіка. – 2021. – № 1. – С. 172–180. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-1\(1\)-172-180](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2021-1(1)-172-180)
2. Жукова А.Р. Теоретико-методологічні аспекти формування лідерської компетенції у студентів// «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2021. No 5(5) 2021. С. 902. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-310-322](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-310-322).
3. Zhukova A. R. Leadership in the student collective : [Electronic document] University Library at a New Stage of Social Communications Development : Conference Proceedings : UniLibNSD-2021Changing Roles : From Information Providers to Educators : [Scopus]. – 2021. – No.VI. – P. 139–144. DOI: https://doi.org/10.15802/unilib/2021_248504

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

1. Наталія Мачинська, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, без зауважень.

2. Лариса Сергєєва, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри професійної та вищої освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Відкриття нових фактів, які явно не вкладаються у рамки колишніх теоретичних уявлень визначають актуальність теми дослідження, що безумовно, є незаперечною. Аргументація, на наш погляд, підсилилась, якщо авторка навела б обумовлену низку суперечностей, котрі потребують свого вирішення.

2. Здійснивши аналіз наукової літератури, авторка констатує, що підґрунтя вивчення проблеми формування лідерських компетентностей має забезпечуватися низкою загальнонауковими підходами [с. 94]. Вважаємо за доцільне підкреслити, що саме контекст праксеологічного підходу є важливим, адже праксеологія — це наука про організацію та управління будь-якою людською діяльністю з метою її оптимізації та покращення її ефективності.

3. Питання «Структура та головні риси лідерських компетентностей» фокусується навколо піраміди лідерських компетентностей. На нашу думку, саме лідерські компетентності не є вершиною отримання професійних компетентностей фахівця. Тому, ми вважаємо за доцільне, піраміду замінити на матрицю, де кожен вид компетентностей буде доповненим розвитком лідерських якостей на відповідному етапі.

4. У дослідженні обґрунтовано низку особистих якостей лідера-майбутнього фахівця транспортних технологій, водночас дисертантка не звертається до таких якостей як ідейність та креативність, що лежать в основі інноваційних підходів до майбутньої професійної діяльності.

5. На наш погляд, доцільно, окрім рекомендованої у дослідженні інноваційної технології коучингу, проаналізувати ефективність таких технологій як менторинг, фасилітація, тьюторінг, едвайзерінг, які вже активно використовуються при супроводі освітнього процесу у закладах освіти.

6. Дисертантка детально та ґрунтовно описала факультативний спецкурс «Школа лідерства», що застосовувався на етапі експериментального навчання. Детальна інформація щодо змісту та організації надані у додатках до дослідження. Проте робота тільки виграла якби згаданий досвід був проаналізований і в основному тексті дисертації.

3. Ніна Слюсаренко, доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені професора Є. Петухова Херсонського державного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У Вступі варто навести суперечності, які були виділені авторкою в процесі роботи над дисертацією і підтверджують актуальність теми, а також скоротити кількість завдань дослідження.

2. У другому розділі дисертації (с. 92) йдеться про студентське самоврядування, але, на жаль, не розкрито питання популяризації таких спільнот,

а також організації та мотивації залучення здобувачів освіти до цих організацій зі сторони адміністрації та викладачів закладу освіти.

3. На с. 97 згадується важливість коучингу й те, що викладач повинен стати коучем для здобувачів освіти. Як відомо, коучинг – це більшою мірою процес індивідуальної взаємодії в рамках групи. Тому дисертантці було б доцільно уточнити, які конкретні інструменти можуть використовувати педагоги в закладах освіти для того, щоб розкрити свій потенціал у ролі коуча.

4. У підрозділі 2.3. «Форми і методи формування лідерських компетентностей» приділено значну увагу методам формування лідерських якостей, детально проаналізовано організаційні особливості процесу формування лідерських компетентностей майбутніх фахівців. Проте, задля кращого сприйняття представленого матеріалу бажано було б унаочнити його відповідною схемою.

5. Дисертанткою розроблена модель формування лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортних технологій (розділ 3), де серед критеріїв є мотиваційний. Водночас у дослідженні недостатньо виділені мотиваційно-ціннісні компоненти лідерських компетентностей, котрі по суті складають основу формування лідерських компетентностей.

4. Наталія Микитенко, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка МОН України, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертаційне дослідження лише виграло б, якби його авторка більш повно представила узагальнення зарубіжного досвіду щодо формування лідерських компетентностей;

2. Основу моделі формування лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортних технологій становить низка коректно визначених дисертанткою компонентів. Проте, дозвольте висловити рекомендацію щодо включення корегульованого компоненту і демонстрації алгоритму дій у випадку, коли прогнозований результат не відповідає обґрунтованим вимогам, а також доцільності організації більш динамічного зображення моделі;

3. Потребують чіткішого представлення результату здійсненого аналізу у висновках до розділів дисертації;

4. Цінність дисертаційної роботи значно зросла б, якби дисертантка передбачила розроблення методичних рекомендацій щодо формування лідерських компетентностей у майбутніх фахівців транспортних технологій для науково-педагогічних працівників, а також відповідних рекомендацій, спрямованих на саморозвиток і самовдосконалення лідерських якостей для майбутніх фахівців транспортних технологій.

5. Олена Квас, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Авторка здійснила ґрунтовний аналіз сучасних зарубіжних та вітчизняних теорій лідерства. На наше переконання, доцільно також було акцентувати увагу на дослідженні генезису феномену лідерства у історичній ретроспективі задля розуміння впливу викликів сьогодення на виховання лідерів. Однак, переконані, що ці моменти можуть стати перспективою для подальших творчих пошуків А. Р. Жукової.

2. У параграфі 3.2. Організація та хід педагогічного експерименту дисертації зазначено лише кількість учасників у досліджуваній групі. Ватро було б зазначити також вікові показники тощо.

3. Висновки до розділів дисертації потребують більш чіткої узгодженості з загальними висновками до дисертаційної роботи, є частково дублювання зазначених узагальнень.

4. У роботі авторка побіжно розглядає форми і методи формування лідерських компетентностей. Беззаперечним здобутком стало б формулювання методичних рекомендацій щодо їх використання в освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти при формуванні лідерських компетентностей майбутніх фахівців транспортних технологій. Переконані, що напрацювання будуть відображеними в окремому навчально-методичному посібнику.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.180 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Анні Жуковій** ступінь доктора філософії з галузі знань Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.051.180

Наталія МАЧИНСЬКА

Підпис
ПІДТВЕРДЖУЮ
ВЧЕННИЙ СЕКРЕТАР
Львівського національного
університету імені Івана Франка

